

ÁLLÁSFOGLALÁS A HAZAI VÍZHIÁNY MÉRSÉKLÉSE, VAGY MEGSZÜNTETÉSE ÉRDEKÉBEN SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK KÖRÉRŐL

Az állásfoglalás „*A gémeskúttól a vizek visszatartásáig (A gazdaságtámogató vízgazdálkodás helyzete és feladatai)*” címen a Planet Budapest 2021. Fenntarthatósági Expo és Világtalálkozó előrendezvényeként, mintegy 600 fő érdeklődése mellett 2021. november 23-án megtartott konferencia alapján fogalmazódott meg. A Planet Budapest 2021 Fenntarthatósági Világtalálkozó legfontosabb üzenete az, hogy a Nature Friendly Development (Természetbarát Fejlődés) útját kell választania a világnak. A „*Gasdáságtámogató vízgazdálkodás helyzete és feladatai*” című konferenciának a Világtalálkozóhoz kapcsolódó fő üzenete az, hogy a fenntartható fejlődés vízgazdálkodáshoz kapcsolódó céljainak eléréséhez a vizekhez való társadalmi viszonyulásnak természet-, gazdaság- és emberbarátnak is kell lennie. Ezt az igazán hatékony integrált vízgazdálkodás biztosíthatja. Az élelmiszertermelésben és a vízkészleteinkkel való gazdálkodásban fel kell készülnünk arra, hogy a Föld népességének növekedése miatt várhatóan kialakuló globális vízkrízis a kiszolgáltatottságunk kedvezőtlen hatásait még tovább fogja növelni.

Diagnózis:

1. A víz nem áll korlátlanul rendelkezésre és nem ingyen hozzáférhető természetes jószág.
2. Az élelmiszertermelés mennyiségi és minőségi értelemben is erősen függ a vízhez való hozzáféréstől, a vízkészleteinkkel való jobb gazdálkodás ezen a szorításon lazíthatna.
3. A vízhiány gazdaságilag kimutathatóan nagyobb kárt okoz a nemzetgazdaságnak, mint bármely más vízkárforma.
4. A vízhiány jelei az élet minden területén megmutatkoznak, de az intézkedések még késlekednek és nem alakult még ki társadalmi konszenzus az egyértelmű politikai döntések meghozatalához.
5. A vízhiány kezelése érdekében a tározás és víz visszatartás minden használati terület estében szóba kerül, de alkalmazását számos körülmény (környezeti, gazdasági, területhasználati stb.) akadályozza.
6. Hatékony vízvisszatartási intézkedések elmaradása miatt felszín alatti vízkincsünk folyamatosan fogy, ami a jövőnk felélése!
7. A szürke vizek és szennyvizek hasznosítását célzó hatékony intézkedések hiányoznak. Ezért ezeknek a készleteknek a készletgazdálkodásban elfoglalt helye jelentéktelen.
8. Ugyanakkor a tisztított szennyvizek elvezetése vízminőségi problémák miatt sokszor akadályozza a felszíni vizek hatékony hasznosítását.
9. A parciális érdekekkel szembeni túlzott engedékenység és a természeti, hidrológiai folyamatok figyelmen kívül hagyása a jószándékú célok ellenére készlethiányos térségeket eredményez.
10. A szennyvíz iszapok, a mederkotrásból származó iszapok hasznosításának elmaradása, illetve az e témában teret nyert szigorítások súlyos gazdasági és használati károkat okoznak.
11. Az egységes és szinergikus hatású irányító rendszer nem létezik, a pénzügyi és szabályozási, valamint támogatási konstrukciók vízhiány kezelési szempontból kontraproduktívak.

12.A víziközmű-szolgáltatás jelenlegi társadalmi megbecsülésében annak értéke, közegészségügyi biztonsága nem tükröződik. E miatt annak folyamatossága nem garantálható, az nem fenntartható.

Állásfoglalás:

1. A megváltozott klimatikus viszonyokhoz történő *alkalmazkodás lehetőségét* minden beavatkozást és intézkedést megelőzően mérlegelni és vizsgálni, mértékét, módját, elviselhetőségét *meghatározni kötelesség.*
2. A kevés víz elleni *intézkedéseket* – a sok víz kezeléséhez hasonlóan – *helyes volt védelmi fokozatokhoz kötve intézményesíteni.* Az e keretek közötti vízhiány elleni fellépéshez szükséges létesítményi, technikai, jogi és pénzügyi kereteket az állami vízügyi szolgálat és más szereplők részére biztosítani kell.
3. *Létre kell hozni azt az egységes és ingyenesen hozzáférhető vízhiányt detektáló adatbázist,* amelyben ellenőrzött, országosan egységesen keletkeztetett adatok szerepelnek, és amely adatok minden érintett számára könnyen elérhetők.
4. A vízhiányt kezelő beavatkozások és intézkedések csak az integrált vízgazdálkodás alkalmazásával tehetőek meg. *Az integrált vízgazdálkodás végrehajtása pedig csak az egységes irányító rendszer és a társadalmi visszacsatoló elemek működtetésével lehetséges.* Erre a vízgyűjtőre szervezett vízügyi igazgatási rendszer alkalmassá tehető. Ebbe a rendszerbe kell integrálni a most Öntözési Közösségekként megalakult, de *Területi Vízgazdálkodási Közösségekké (TVK)* átszervezni szükséges helyi együttműködések. *A TVK-nak – kiszámítható állami támogatás és területalapú tulajdonosi befizetések mellett – legyen törvényi kötelessége a helyi öntözési és vízrendezési feladatok (fejlesztés, üzemeltetés, fenntartás) ellátása.*
5. A vízhiány kezelésében a közgazdasági szabályzó eszközöknek nagyobb teret kell adni. *A támogatási rendszert a vízhiány elkerülésének szolgálatába kell állítani. A tájleptékű közösségi célú vízpótlás számára költségvetési forrást kell biztosítani.* Emellett olyan tevékenységeket kell támogatni, amelyek a vízhiány megakadályozását, vagy az ahhoz való alkalmazkodást segítik (beszivárogtatás, víztározás, szennyvíz helyben tartás, települési tározás). A támogatási és szabályzó rendszerekben tükröződniük kell a víz igénybevétele miatt felmerülő ráfordításoknak. *A szolgáltatások árát meg kell fizetni.*
6. A vízhiány csökkentésének, megelőzésének egyik racionális eszköze a talajgazdálkodás, ezért *az okszerű és szakszerű talajművelést kiemelten kell támogatni, sőt keresni kell a talajtározás új lehetőségeit.* Ehhez meg kell teremteni mélyfekvésű területek vízpótló funkciójának támogathatóságát. *Hozzuk létre a „vizes művelés” -i ágat, és élésszük fel az okszerű, a vízvisszatartást támogató melioráció gyakorlatát.*
7. *A szennyvíz-hasznosításnak és a szennyvíziszap vagy kotrási iszap elhelyezésének a jelenlegi jogszabályi korlátok közé szorítottságát fel kell oldani* és a hasznosítás lehetőségének megteremtése felé kell nyitni; a

mintaterületek példáját követendő, támogatott és elterjesztett gyakorlattá kell tenni. *A szennyvíz-hasznosítás előfeltétele a kibocsátás minőségbiztosítása.*

8. *A felszíni tározásban paradigma váltás kell! Tervezzük meg a legígéretesebb tározási helyeket. Szakmai és gazdasági alapon nézzünk szembe a vitatott, de lehetséges megoldások előnyeivel és hátrányaival. Törekedjünk a gravitációs vízszolgáltatásra, teremtsük meg annak feltételeit. Erre az Alföld kifejezetten kedvező környezetet kínál.*
9. *A vízfelhasználási jogosultság ne hosszú távra lekötött készletet, hanem adott időben értékelt készletelosztást jelentsen. Ehhez feltétlenül meg kell teremteni a rugalmas víztranszfer jogi, engedélyezési, felügyeleti, működési és szervezeti kereteit.*

Budapest, 2022. január